

DISPOSICIONS**DEPARTAMENT DE CULTURA**

ACORD GOV/101/2013, de 9 de juliol, pel qual es declara bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric, el Pavelló de Distingits de l'Institut Pere Mata, a Reus, i es delimita el seu entorn de protecció.

A Per Resolució CLT/473/2013, de 5 de febrer (DOGC núm. 6333, de 12.3.2013), es va incoar expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric, a favor del Pavelló de Distingits de l'Institut Pere Mata, a Reus, i de delimitació del seu entorn de protecció.

S'han complert tots els tràmits preceptius en la instrucció d'aquest expedient d'acord amb el que estableixen els articles 8 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.

A l'expedient consten els informes favorables del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català i de l'Institut d'Estudis Catalans.

Durant la tramitació de l'expedient no s'han presentat al·legacions.

Per tot això, a proposta del conseller de Cultura, el Govern

Acorda:

—1 Declarar bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric, el Pavelló de Distingits de l'Institut Pere Mata, a Reus, segons la ubicació i la descripció que consten a l'annex 1 d'aquest Acord.

—2 Delimitar l'entorn de protecció d'aquest monument, que es grafia en el plànol que es publica amb aquest Acord i segons la justificació que consta a l'annex 2.

—3 Incloure com a objecte de protecció el subsòl del monument històric i de l'entorn de protecció.

—4 Publicar íntegrament al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* i al *Boletín Oficial del Estado* aquest Acord, de conformitat amb el que preveu a l'article 12 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i notificar-lo a les persones interessades i a l'ajuntament del municipi on radica el bé.

Contra aquest Acord, que exhaureix la via administrativa, es pot interposar recurs potestatiu de reposició davant el Govern de la Generalitat de Catalunya en el termini d'un mes, o bé recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en el termini de dos mesos, a comptar, en tots dos casos, de la publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* o des de la notificació corresponent.

Barcelona, 9 de juliol de 2013

Jordi Baiget i Cantons

Secretari del Govern

Annex 1

Ubicació i descripció

CVE-DOGC-A-13191043-2013

L'element objecte d'aquest Acord de declaració com a bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric, és el Pavelló de Distingits anomenat també Pavelló núm. 6 de l'Institut Pere Mata a Reus (Baix Camp).

L'any 1897 l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner va redactar l'ordenació general dels edificis de l'Institut Pere Mata i el projecte executiu dels edificis de la primera etapa: Pavelló de Serveis Generals i Administració, Pavelló de Pensionat de Tercera Classe i Pavelló de Beneficència per la Societat Manicomi de Reus, fundada el 1896 amb la finalitat de donar servei a malalts mentals.

El conjunt d'edificacions ocupa una mica més de 7 hectàrees d'un turó proper a la ciutat de Reus triat per les seves condicions topogràfiques i climàtiques, i es va resoldre a base de pavellons disseminats perfectament assolats i envoltats de jardins. La seva ubicació i distribució respon a un criteri d'especialització, segons la malaltia, el sexe i la condició social dels interns.

L'any 1898 es van iniciar les obres sota la direcció d'obra de Domènech i Muntaner i de l'arquitecte municipal Pere Caselles, i es van acabar a finals de 1899. El centre va entrar en funcionament l'1 de març de 1900.

L'edifici emblemàtic del Manicomi de Reus és, sens dubte, l'anomenat des dels inicis *pavelló de primera classe i de distingits*. Aquest, però, malgrat que constitueix un projecte unitari i atesa la necessitat imperiosa d'acollir personatges importants que aportessin els recursos imprescindibles per no fer fracassar el projecte, es dugué a terme en tres etapes. La primera, entre els anys 1901-1902, comportà la construcció del conegut com a *xalet 1*, la torre situada a mà dreta mirant la façana, de la qual se'n féu càrrec, com a contractista, l'arquitecte Pere Caselles Tarrats. Entre els anys 1903-1904 es construí el *xalet 2*, torre esquerra, del qual se'n responsabilitzaren Josep Munné, Antoni Montseny i Pau Bartolí Barberà, els quals aixecaren també els murs de tancament i el portal anomenat *dels carros*; la porta de ferro, que va ser obra de Climent Martí, així com la resta dels treballs de serralleria de la totalitat del Pavelló de Distingits, segons el disseny i direcció de l'arquitecte Domènech i Montaner. I, finalment, entre 1905-1908, s'aixecà el cos central del Pavelló, que uní els dos xalets o torres laterals. Antoni Montseny en va ser també el contractista, encara que va ser Antoni Déu qui va acabar les obres.

L'obra arquitectònica de Domènech i Montaner no es limita als plànols generals de les edificacions, sinó que abasta la globalitat del projecte i té cura de tots i cadascun dels detalls que configuren el seu entorn. Va ser el dissenyador de tot allò que hi havia dintre o fora de l'edifici. Fusters, ebenistes, serrallers, guixaires, ceramistes, vidriers van seguir la seva direcció. Ell, amb la col·laboració dels seus dibuixants (Triadó i Bru), va dissenyar els elements decoratius de portes i finestres, de reixes i baranes, de capitells i trepes, de plafons i rajoles, de mobiliari i arrimadors, de vidrieres i llums.

L'interès del monument el motiva el fet que reflecteix la concepció de l'assistència psiquiàtrica de l'època, d'independència i d'autonomia absoluta dels respectius components. Cada edifici té una destinació pròpia i un lloc adequat. La seva planta és la que convé a la funció que ha de complir, que és aconseguir la curació i, a més, donar compliment a la regla d'estètica, perquè la condició estètica és també condició curativa per raó de la influència que sobre el psiquisme ètic exerceix la bellesa.

A més, és portador de valors històrics, arquitectònics i culturals dins el moviment modernista de l'època que el fan mereixedor de gaudir d'una protecció adient. La seva llarga història i el valor testimonial d'aquest edifici estan àmpliament reconeguts i documentats, de manera que és una referència dins del món de la psiquiatria per la seva labor assistencial d'avantguarda.

La situació d'aquest monument és una fita que configura una imatge paisatgística d'un interès excepcional i molt singular dins el marc territorial i comarcal que li dona suport. Al mateix temps la relació entre aquest monument i l'espai físic on és situat ha establert un diàleg ambiental que, al llarg del temps, ha donat una gran entitat paisatgística, arquitectònica, emblemàtica i cultural a tota la zona.

Annex 2

Justificació de l'entorn de protecció

La declaració de bé cultural d'interès nacional del Pavelló núm. 6 de Distingits de l'Institut Pere Mata aconsella la definició d'un entorn de protecció al seu voltant com el millor instrument per garantir la pervivència dels seus valors culturals en les millors condicions possibles.

CVE-DOGC-A-13191043-2013

Aquesta figura legal considera i incorpora, des de la seva pròpia definició, les interaccions del monument amb cadascun dels elements urbans del seu entorn, així com la relació entre ells. És, doncs, una eina de protecció global, valorativa de la realitat, amb la clara intenció de conservar en les millors condicions possibles el llegat patrimonial inherent al monument.

Es pretén assolir l'equilibri entre la necessitat de crear una àrea de protecció al voltant del monument que garanteixi suficientment el control sobre el seu entorn i la voluntat de no afectar més espais dels estrictament indispensables per a la seva percepció correcta.

L'entorn es defineix seguint els criteris bàsics següents: controlar, en relació amb els espais esmentats i amb el mateix monument, l'afectació de les possibles actuacions en els edificis adjacents o que hi donen al davant, i controlar les perspectives del Pavelló núm. 6 des dels espais públics que l'envolten. Per fer la delimitació, es considera com a unitat bàsica la parcel·la urbanística, excepte en algun cas excepcional en què justificadament s'opta per una altra solució.

La dinàmica de transformació del lloc fa que sigui essencial el control de les actuacions al voltant del Pavelló núm. 6, tant dels edificis propers com del mateix recinte hospitalari, per tal de garantir el manteniment de l'àmbit que dona suport al monument.

Aquest control és de naturalesa eminentment visual i per aquest motiu la delimitació inclou totes aquelles finques que poden afectar la seva contemplació de manera directa, i on intervencions poc acurades poden desvirtuar els valors patrimonials del monument.

S'han inclòs en l'entorn de protecció les finques en sòl urbanitzable, al nord-est del Pavelló núm. 6, que formen part dels terrenys inclosos dins l'àmbit de l'Àrea Residencial Estratègica (ARE), del Passeig Nord, actualment en revisió, ja que gaudeixen de molt bones perspectives del Pavelló. En concret és el cas de la finca núm. 34 i part de la finca núm. 36, situades al nord-est del Pavelló, i la finca núm. 5 i la contigua a aquesta, amb el núm. 10.

Aquestes estan situades en una zona pendent d'urbanitzar i edificar i, per tant, cal tenir un control acurat de les intervencions que s'hi portin a terme en el futur ja que incideixen en la visualització del Pavelló.

La delimitació de l'entorn també inclou les finques que, per la seva situació respecte al Pavelló núm. 6, estan al davant o són contigües a aquest. És el cas de la finca núm. 6 on se situa la Clínica Psiquiàtrica Universitària, al davant del Pavelló, i la parcel·la núm. 24 del polígon 74 situada al sud-est del Pavelló que dona al davant de la seva façana lateral i, per tant, amb una incidència directa en la perspectiva del monument.

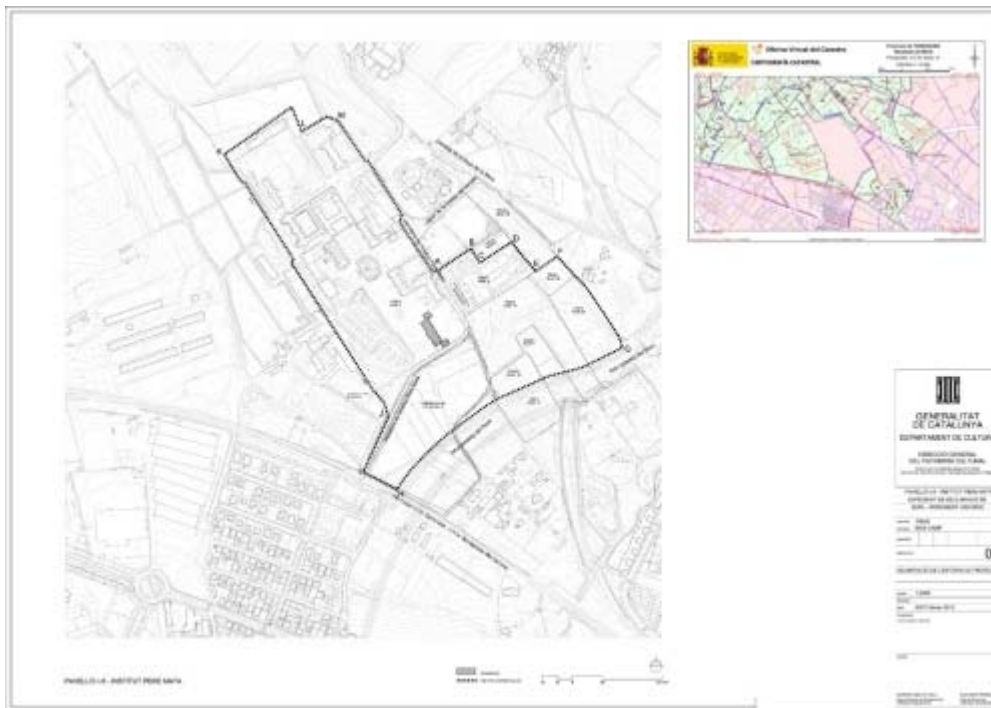
També inclou les edificacions del recinte hospitalari situades al nord-oest del Pavelló, per la seva proximitat i incidència visual.

Aquesta delimitació té la voluntat de garantir la conservació del monument i assegurar-ne el control i coherència, amb la inclusió de les finques que estan en contacte amb l'edifici, ja siguin adjacents, que donin al davant o bé amb una incidència en la perspectiva de conjunt més llunyana.

Pel que fa al subsòl de l'entorn, cal controlar les intervencions que s'hi produeixen tant des de la vessant arqueològica, ja que es té constància de l'existència d'un jaciment arqueològic del neolític anomenat Pere Mata, i per tant en el lloc s'hi poden fer noves troballes, com des de la vessant documental, per la informació històrica que puguin aportar.

Per altra banda, en relació amb aquest darrer tipus d'actuacions, la seva afectació sobre les construccions i la seguretat física que requereixen justifiquen per si mateixes la necessitat del control administratiu previ i la seva supervisió per part dels òrgans de control de les intervencions.

CVE-DOGC-A-13191043-2013

(13.191.043)